

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 52/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 7 § i lagen om företagshälsovård

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 30 november 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av 7 § i lagen om företagshälsovård (RP 260/2009 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Liisa Katajamäki och överinspektör Ritva Partinen, social- och hälsovårdsministeriet
- företagshälsovårdsschef Arto Laine, Folkpensionsanstalten
- specialistläkare Antti Jahkola, Arbetshälsoinstitutet

- förvaltningsöverläkare Lasse Lehtonen, Samkommunen Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- sakkunnig Sinikka Huhtala, Finlands Kommunförbund
- ombudsman Ismo Partanen, Läkarföretagen rf
- jurist Jaana Meklin, Akava
- överläkare Kari Kaukinen, Finlands Näringsliv
- arbetsmiljöexpert Raili Perimäki, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- verkställande direktör Pia Pohja, Terveyspalvelualan Liitto ry
- social- och hälsovårdspolitisk ombudsman Riitta Työläjärvä, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om företagshälsovård. Enligt propositionen kan en producent av företagshälsovårdstjänster också skaffa de laboratorietjänster och radiologiska tjänster samt de klinisk-fysiologiska undersökningar som hör till företagshälsovården hos en verksamhetsenhet inom sjukvårdsdistriktet. Stöd-

tjänster för företagshälsovården som köps hos den blir en del av verksamheten i enlighet med god företagshälsovårdspraxis som avses i lagen om företagshälsovård och kan ersättas med stöd av sjukförsäkringslagen som en del av de godtagbara kostnaderna för företagshälsovård.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Köp av stödtjänster för företagshälsovården av en verksamhetsenhet inom sjukvårdsdistriktet

Enligt propositionsmotiven varierar tillgången och kvaliteten på de kommunala företagshälsovårdstjänsterna, och särskilt i glesbygden är det svårt att ta fram tjänster av hög kvalitet. Man har försökt förbättra tillgången och kvaliteten genom att göra de enheter som levererar företagshälsovårdstjänster större och inrätta kommunala affärsverk och aktiebolag. I den landstäckande styrningen uppmuntrar bl.a. det nationella hälsoprojektet sjukvårdsdistriktet att samarbeta kring laboratorietjänster och bilddiagnostik och grunda affärsverk.

Enligt 13 kap. i sjukförsäkringslagen betalas ersättning till arbetsgivaren för nödvändiga och skäligen kostnader för att ordna sådan företagshälsovård enligt god företagshälsovårdspraxis som avses i lagen om företagshälsovård. Verksamhetsenheter inom sjukvårdsdistriktet är inte producenter av företagshälsovårdstjänster enligt lagen om företagshälsovård. Praxis har därför varit att sjukförsäkringsersättning inte betalats för enskilda undersökningar som köpts av en verksamhetsenhet inom sjukvårdsdistriktet på vissa undantag när.

Hälsovårdscentraler som tillhandahåller företagshälsovårdstjänster har fått ersättning för undersökningar som de köpt hos en verksamhetsenhet inom sjukvårdsdistriktet på den grund att statsandelssystemet tillåter kommunerna att ordna tjänster som vilar på deras ansvar genom att köpa dem hos andra offentliga tjänsteproducenter. Kommunala aktiebolag har dock i ersättningspraxis jämställts med privata tjänsteproducenter och har inte ansetts ha rätt till ersättning för de tjänster som de köpt av sjukvårdsdistriktet. Ersättningspraxis uppges ha gett upphov till divergerande uppfattningar om hur lagstiftningen ska tolkas och avgöranden från de högsta domstolarna låter än så länge vänta på

sig. Tolkningarna har ansetts lägga hinder i vägen för att ordna företagshälsovården rationellt.

Med tanke på arbetsmarknadens knäckfrågor och åldersutvecklingen är det viktigt att satsa på arbetshälsan, menar utskottet. När funktionerna koncentreras till större enheter blir det lättare att samla expertis och förbättra tillgången till och kvaliteten på tjänsterna. Den föreslagna ändringen av lagen om företagshälsovård tydliggör hur kostnaderna för den företagshälsovård som ordnas med stöd av sjukförsäkringslagen ska ersättas. Tydligare företagshälsovårdsersättningar bidrar till att metoderna att producera tjänster blir jämbördigare och ökar konkurrensen mellan leverantörer av laboratorietjänster och bilddiagnostik. Priskonkurrens och ökad tillgång är viktigt bl.a. för att sänka arbetsgivarens kostnader och förbättra tillgången till kommunala företagshälsovårdstjänster i glesbygden. Allt sammantaget anser utskottet lagförslaget vara nödvändigt och angeläget och tillstyrker det med vissa preciseringsåtgärder.

Konkurrensneutralitet och kostnadstransparens

Arbetsgivaren får enligt 13 kap. i sjukförsäkringslagen kostnaderna för preventiv företagshälsovård ersatta till 60 procent och kostnaderna för sjukvård till 50 procent. Som ersättningskriterium gäller att kostnaderna ska vara nödvändiga och skäligen. Ersättningsbeloppet begränsas av ett årligen fastställt kalkylerat maximibelopp per anställd, men ersättningarna följer ingen ersättnings taxa, vilket däremot sjukförsäkringsersättningarna för privat skaffade tjänster gör. Kostnaderna för företagshälsovårdsersättningarna täcks med arbetsinkomstförsäkringen, där arbetsgivarna står för 73 och löntagarna och företagen tillsammans för 27 procent.

Under behandlingen av propositionen fördes olika åsikter fram om hur de kommunala företagens marknadsagerande kommer att påverka de privata företagen. Det fanns t.ex. de som hävdade att sjukförsäkringsersättningarna för företagshälsans laboratorietjänster och bilddiagnos-

tik öppnar för överprissättning och konkurrens-snedvridning. Samtidigt fanns det de som påstod att de lägre priserna på offentliga tjänster förklaras av de konkurrenssnedvridande subventionerna till serviceproducenterna inom den offentliga sektorn.

Konkurrensverket anser i sitt avgörande om den konkurrensmässiga betydelsen av offentliga serviceproducenters inträde på laboratoriemarknaden (4.2.2009, Dnr 763/61/04) att det i nuläget förefaller finnas förfaranden som inte är konkurrensneutrala ur branschaktörernas synvinkel. Enligt konkurrensverket förefaller det dock som om systemet innehåller dels element som gynnar offentlig serviceproduktion, dels element typ FPA:s ersättningspraxis som gynnar privata aktörer.

Finansministeriet har alldeles nyligen tillsatt ett projekt, Kommuner och konkurrensneutralitet, där man kommer att kartlägga behövliga ändringar i lagstiftningen som ska säkra konkurrensneutralitet då kommuner är verksamma på marknaden. Också när reformer av social- och hälsovårdslagstiftningen bereds bör hänsyn tas till att företagshälsovården kan ordnas på olika sätt och att de hithörande kostnaderna och prissättningen måste vara genomskinliga. Utskottet framhåller att när det gäller tjänster bör konkurrensneutraliteten bedömas med hänsyn till kostnadseffektivitet, kvalitet och tillgång. Då man fortsätter utveckla sjukförsäkringsersättningen för företagshälsovård bör man utreda om även sjukförsäkringsersättningens storlek kunde kopplas till tjänsternas kostnadseffektivitet och kvalitet.

Detaljmotivering

7 §. Utskottet föreslår i 2 mom. att även kliniskt neurofysiologiska undersökningar ska ingå

bland de tjänster som får skaffas. Därtill föreslår utskottet att tjänsterna också får skaffas hos en sådan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård. En verksamhetsenhet inom sjukvårdsdistriktet kan vara ett sådant kommunalt affärsverk enligt kommunallagen som samkommunen för sjukvårdsdistriktet själv grundat och äger. Preciseringsen är nödvändig, eftersom ett laboratorium i form av ett kommunalt aktiebolag kan hållas för en i lagen om privat hälso- och sjukvård avsedd verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården i stället för en verksamhetsenhet inom sjukvårdsdistriktet.

Förslag till beslut

Utskottet föreslår

att lagförslaget godkänns enligt propositionen men 7 § med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

7 §

Produktion av tjänster

(1 mom. som i RP)

En i 1 mom. 1—3 punkten avsedd producent av företagshälsovårdstjänster kan också skaffa de laboratorietjänster och radiologiska tjänster, de klinisk-fysiologiska undersökningar och de kliniskt neurofysiologiska undersökningar som hör till företagshälsovården hos en verksamhetsenhet inom sjukvårdsdistriktet eller hos en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvården enligt lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990).

ShUB 52/2009 rd — RP 260/2009 rd

Helsingfors den 4 december 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Maria Guzenina-Richardson /sd
Hannakaisa Heikkinen /cent
Arja Karhuvaara /saml
Jukka Mäkelä /saml
Päivi Räsänen /kd

Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst
ers. Ilkka Kantola /sd
Sanna Lauslahti /saml
Tapani Mäkinen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.